Письменна Тетяна Валеріївна

Тернопільський державний економічний університет

РОЛЬ КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ У ЗМІЦНЕННІ ФІНАНСОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ДЕРЖАВІ

Стан дотримання фінансової дисципліни у сфері державних фінансів є незадовільним: бюджетні кошти використовуються не за цільовим призначенням, а державне майно розкрадається. Це призводить до нестачі коштів для вирішення важливих макроекономічних проблем держави та негативно позначається на фінансовому становищі переважної більшості населення. Тому питання цільового використання бюджетних коштів та збереження державної власності потребують негайного вирішення. Вони й належать до компетенції органів державного фінансового контролю.

На сьогодні функціонує велика кількість контролюючих органів. Зумовлено це тим, що кожна гілка державної влади представлена органами, які виконують управлінські функції. А оскільки контроль – невід'ємна складова управління, то його неможливо відокремити від управління у законодавчій і виконавчій сферах, сконцентрувати в одних руках. Так, від імені Верховної Ради України відповідно до Конституції України зовнішній, незалежний державний фінансовий контроль здійснює Рахункова палата України [1, С. 35]. Кабінет Міністрів України як вищий орган виконавчої влади здійснює попередній, поточний та наступний контроль через урядові органи – Міністерство фінансів, Державне казначейство, органи державної контрольно-ревізійної служби, Державну податкову службу, Державну митну службу, Фонд державного майна, відомчі органи фінансового контролю та інші.

Законодавство України групує органи державної влади, що наділені контрольними повноваженнями, за сферами охоплення контролем. Так, правильність обчислення, повноту та своєчасність сплати податків і зборів перевіряють Державна податкова служба, Державна митна служба, Пенсійний фонд України, Фонд соціального страхування на випадок безробіття, Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань [2]. Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, їх самостійні контрольно-ревізійні підрозділи або інші їхні підрозділи (особи) спрямовують методичні прийоми фінансового контролю на фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання, пов'язану з використанням бюджетних коштів, державного і комунального майна [3]. Цільове та ефективне використання коштів державного і місцевих бюджетів контролюють Рахункова палата, Головне контрольно-ревізійне управління, розпорядники бюджетних коштів [4, С. 6].

Законодавчо контрольно-ревізійний апарат уповноважений контролювати витрачання коштів і матеріальних цінностей, їх збереження, стан і достовірність бухгалтерського обліку і звітності в бюджетних установах, а також на підприємствах і в організаціях, які отримують кошти з бюджету [5]. Органи державної контрольно-ревізійної служби здійснюють контроль за цільовим та ефективним використанням коштів державного і місцевих бюджетів [4, С. 12].

Слід констатувати факт, що кількість і масштаби фінансових порушень залишаються значними:

– бюджети усіх рівнів, бюджетні установи і організації, державні і комунальні підприємства щороку недоотримують належні їм доходи на суму: у 2002 р. – 98,2 млн. грн., у 2003 р. – 102,2 млн. грн., у 2004 р. – 118,8 млн. грн.;

– у 2004 р. незаконних і не за цільовим призначенням проведених витрат та недостач матеріальних і фінансових ресурсів виявлено на суму 423,2 млн. грн. в 13492 підприємств, установ і організацій з 28729 перевірених;

– інших порушень фінансової дисципліни у 2004 р. виявлено на суму 3532,2 млн. грн. [6]

Результати діяльності органів Служби щороку переконливо свідчать про дієвість заходів, вжитих ними для зміцнення фінансової дисципліни в державі:

– органи Служби щороку забезпечують відшкодування і поновлення незаконних і не за цільовим призначенням проведених витрат, недостач матеріальних і фінансових ресурсів на загальну суму: у 2002 р. – 628,6 млн. грн., у 2003 р. – 449,9 млн. грн., у 2004 р. – 235,3 млн. грн.;

– до бюджетів, бюджетних установ і організацій, підприємств кожного року додатково надходять фінансові ресурси, загальна сума яких у 2004 р. порівняно з 2003 р. збільшилась на 4,2 млн. грн.;

– органи Служби щороку усувають й інші порушення фінансової дисципліни. У 2004 р. це було зроблено на суму 3409,6 млн. грн., зокрема, зараховано до відповідних бюджетів 2,0 млн. грн. [6]

На сьогодні не визначено достатньо чітко місце і роль кожного суб’єкта державного фінансового контролю в його цілісній системі, а контрольні повноваження органів державної влади розподілені нераціонально. Причина цього одна – відсутня чітка і достатня нормативно-правова база діяльності органів державного фінансового контролю. Тому внесення змін і доповнень до законодавчих і нормативно-правових актів, що регулюють діяльність контролюючих органів, є нагальною потребою. Необхідно чітко регламентувати функції і права органів державної влади, що наділені контрольними повноваженнями. Завдяки цьому можна усунути паралелізм і дублювання в діяльності контролюючих органів,

а також упорядкувати періодичність контрольних дій. На сьогодні нашій увазі запропоновані поки-що проекти Законів України „Про систему державного фінансового контролю в Україні” та „Про фінансовий контроль в Україні”. Зокрема, у першому з них визначені функції та завдання кожного суб’єкта фінансового контролю, а у другому – принципи координації діяльності контролюючих органів. Якщо в законодавчому порядку врегулювати питання складу органів державного фінансового контролю та чіткого формулювання їх контрольних повноважень, то можна переконатись в успішній реалізації першочергового завдання побудови ефективної системи фінансового контролю в державі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України: Прийнята на п’ятій сесії Верхов. Ради України 28 червня 1996 р. – К.: Феміна, 1996.
2. Закон України „Про порядок погашення зобов’язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами”. – http://www.zakon.rada.gov.ua/.
3. Наказ Головного контрольно-ревізійного управління України від 9 серпня 2002 року за №168 „Про затвердження Стандартів державного фінансового контролю за використанням бюджетних коштів, державного і комунального майна”. – http://www.dkrs.gov.ua/.
4. Бюджетний кодекс України. // Урядовий кур’єр. – 25 липня 2001 р. – №131.
5. Закон України „Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні”. – http://www.zakon.rada.gov.ua/.
6. Звіт про результати роботи органів державної контрольно-ревізійної служби за 2002-2004 роки. – http://www.dkrs.gov.ua/.

ЗАЯВКА
на участь в III Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених

„Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації”

Письменна Тетяна Валеріївна

Місце роботи:
Тернопільський державний економічний університет
Кафедра фінансів

Викладач кафедри фінансів

Планую виступати з доповіддю:
на секційному засіданні (до 10 хв.)

Назва доповіді:
Роль контролюючих органів у зміцненні фінансової дисципліни в державі

Номер секції
Секція 3 (Перспективи розвитку фінансово-кредитної системи)

Координати для зв’язку:
вул. Київська, 7/183
м. Тернопіль
46016
тел. дом. 28-95-45
тел. роб. 43-59-45